

BUITENGEBIED

KREITSBERG EN GRASPEEL

ROESTENDEN SLOTEN

Van oudsher bestond Kreitsberg & Graspeel uit een in een dal gelegen nat gebied met woeste gronden waar alleen enkele karresporen over de hogere en dus drogere delen liepen. Sinds de ontginning van de afgelopen eeuwen zie je hier nu bijna niks meer van terug.

Toch zijn er nog aanwijzingen in het landschap te vinden dat het hier wel degelijk om een nog in verhouding laaggelegen en nat gebied gaat. Eén van die aanwijzingen zijn roestgekleurde sloten. Omdat de sloten de laagstgelegen plekken in het landschap zijn, stroomt hier grondwater (kwel) dat wel honderden tot duizenden jaren oud is! Dit is een gevolg van de Peelrandbreuk. Door een chemische reactie kleurt het omhoog gekomen grondwater roestkleurig.

De eigenschappen van het kwelwater zorgen ervoor dat er speciale planten langs en in de sloten groeien zoals de adderwortel en gewone dotterbloem. Ook planten zoals de wolfspoot en echte koekoeksbloem zijn een aanwijzing dat het gebied relatief nat is. Op de hogere en drogere delen van de weilanden en akkers zijn dan weer planten zoals de gewone berenklaauw en boerenwormkruid te vinden.

GEKWETTER IN DE PEEL

Het grootste deel van het gebied wordt nu gekenmerkt door akkerbouw, veeteelt en boerderijen met stallen. Eén van de vogelsoorten die hier in de akkers en gras-landen voorkwam is de patrijs. Dit is een vogel die het hele jaar in zijn leefgebied blijft en de meeste eieren van alle vogels ter wereld legt. Een nest bestaat uit 10 tot soms wel 20 eieren! Doordat de patrijs het hele jaar in zijn gebied blijft moeten de omstandigheden tijdens alle seizoenen goed zijn, met genoeg voedsel en beschutting. De patrijs maakt hiervoor in de zomer graag gebruik van de kruidenrijke stroken lands de percelen en in de winter van de hagen en winterstoppels waar hij nog een verloren graantje meepikt. Helaas is de patrijs sinds 2015 niet meer gezien in het gebied. Door het leefgebied weer in orde te maken is het wel mogelijk om de patrijs terug te krijgen.

Op de nattere stukken grasland zoals bij de stukjes natuur langs de Rusvenseloop, Langenboomsweg en Logtschedijk is in de winter de watersnip te vinden. Deze vogel is hier vooral als doortrekker of wintergast, maar maakt graag gebruik van dit soort gebiedjes om voedsel te vinden. Dit doen ze door hun lange snavel in een snel ritme verticaal de bodem in te steken op zoek naar kleine beestjes.

Rustvenneweg (Google Maps)

Heihorst (Google Maps)

Graspeel (Google Maps)

GEBIEDSKENMERKEN

Oppervlakte 1125 ha

Functie Buitengebied

Bodem Beekeerd en Laarpodzolgronden

Overig

KARAKTERISTIEK

Het terrein rondom de buurtschappen van Zeeland bestaat voornamelijk uit agrarisch gebied. In de afgelopen eeuwen hebben mensen de ooit natte woeste gronden op deze plek ontgonnen. Daarna woonden er boeren in kleine nederzettingen waaruit buurschappen zoals het huidige Graspeel en Kreitsberg zijn ontstaan.

Na de ontginning was het gebied bijna helemaal opgedeeld in stukjes grond met wel honderden percelen en kleine boerderijen. Nu is het anders. Het landschap bestaat nu uit grote landbouwpercelen en boerenerven met megastallen. Midden in de buurschappen zijn nog enkele kleinere groene woonerven aanwezig. Op enkele plekken worden percelen ontwikkeld tot nieuwe stukjes natuur met water. De bomenlanen die aanwezig zijn in het landschap en langs de wegen vormen een mooie verbinding hiertussen.

Das (V.R. Jeronimus)

VERPLAATSEN IN DE DUISTERNIS

De bomenlanen langs de wegen in het landschap veranderen in het donker van een weg voor auto's naar een weg voor dieren. Zo ook bijvoorbeeld voor de gewone grootoorvleermuis, een vleermuissoort die ook in dit gebied voorkomt. Zodra de avondschemering inslaat gebruiken ze de bomenlanen langs de weg om naar een plek met veel voedsel zoals mugjes en andere kleine insecten te komen. Vlak voor de zon weer opkomt gebruiken ze dezelfde route om weer terug te komen naar hun verblijfplaats. Zonder deze bomenlanen zouden ze de weg kwijtraken.

Een andere soort die zich hier 's nachts verplaatst is de das. De das leeft met zijn familie in een zelf gegraven netwerk van ondergrondse tunnels, oftewel een burcht. Die graven ze alleen waar de grond droog genoeg is, dus op de hogere delen van het gebied. Net als de vleermuis gebruikt de das bomenlanen en hun groene bermen of oevers om 's nachts op zoek te gaan naar voedsel in de akkers en weilanden zonder dat ze hun beschutting hoeven te verlaten en het risico lopen om te worden overreden.

BOERENERF ALS DIERENPARK

De boerenerven zijn voor veel dieren een verblijfplaats. Het gaat hier wel om boerderijen met een groen erf dat vooral niet te netjes wordt onderhouden. Het zijn vooral de rommelige en wat overwoekerde plekjes op het erf waar veel dieren voordeel van hebben omdat ze zich hier beschut voelen en voedsel vinden.

Eén van de soorten die graag gebruikt maakt van een groen boerenerf is de ringmus. Deze vogel is een hollenbroeder en voelt zich zoals de naam doet vermoeden thuis in allerlei holletjes. Dit kunnen natuurlijke holtes zijn zoals in boomholtes, maar hij kan zich ook nestelen in schuren, onder dakpannen en geplaatste vogelhuisjes. Ze eten graan, onkruidzaadjes en insecten die ze vinden in ruigtes. Dichte heggen worden gebruikt voor beschutting. Soms willen ringmussen ook wel eens als onderhuurder in een ooievaarsnest wonen.

Als er op het boerenerf ook nog een schuurtje aanwezig is met een donker zoldertje dan is er een dikke kans dat hier overdag vleermuizen in verblijven. Een vleermuissoort die hier graag gebruik van maakt is de grootoorvleermuis die oren heeft ruim half zo lang als zijn lichaam. Door zijn grote oren hoeft hij voor de jacht niet helemaal gebruik te maken van echolocatie, maar kan hij ook het zachtste geritsel van een insect horen. Dit is een voordeel want sommige nachtvlinders waarop hij jaagt kunnen de geluiden voor de echolocatie namelijk horen, waarna ze gelijk wegduiken om niet gepakt te worden. Door stilletjes, zonder echolocatie, te jagen vallen ook deze nachtvlinders ten prooi aan de grootoorvleermuis. Wanneer het winter wordt, gaat de grootoorvleermuis net als alle andere vleermuizen in winterrust. Een donkere zolder is hiervoor ook geschikt. Het is alleen oppassen voor een steenmarter die hier ook graag zijn verblijfplaats heeft.

WAARGENOMEN SOORTEN

(ZOALS BEKEND IN NATIONALE DATABANK FLORA EN FAUNA)

VOGELS

- Boerenzwaluw
- Gele kwikstaart
- Graspieper
- Groenling
- Patrijs
- Ringmus
- Roodborsttapuit
- Spotvogel
- Steenuil
- Watersnip

ZOOGDIEREN

- Bosmuis
- Bunzing
- Das
- Dwergmuis
- Haas
- Konijn
- Ree
- Steenmarter
- Veldmuis
- Vos

VLEERMUIZEN

- Gewone dwergvleermuis
- Gewone grootoorvleermuis
- Ruige dwergvleermuis
- Laatvlieger

DAGVLINDERS

- Bont zandoogje
- Distelvliender
- Gehakkelde aurelia
- Icarusblauwtje
- Kleine vuurvliender
- Oranje luzernevliender
- Oranje zandoogje
- Oranje tipje
- Rouwmantel
- Zwartsprietdikkopje

LIBELLEN

- Azuurwaterjuffer
- Bandheidlibel
- Bloedrode heidelibel
- Grote keizerlibel
- Koraaljuffer
- Platbuik
- Smaragdlibel
- Tengere grasjuffer
- Viervlek
- Zwarte heidelibel

REPTIELEN, AMFIBIEËN & VISSSEN

- Alpenwater-salamander
- Baars
- Bastaardkikker
- Blankvoorn
- Bruine kikker
- Gewone pad
- Kleine watersalamander
- Poelkikker
- Rietvoorn
- Tiendoornige stekelbaars

OVERIGE ONGEWERVELDEN

- Blinde bij
- Bruine daguil
- Doodskop-zweefvlieg
- Grote groene sabelsprinkhaan
- Pluimvoetbij
- Pyjamaschildwants
- Sint-jacobsvliender
- Zuringwants
- Zwarte-c-uil

VAATPLANTEN

- Adderwortel
- Boerenwormkruid
- Doornappel
- Echte koekoeksbloem
- Gewone dotterbloem
- Gewone berenklauw
- Gewone salomonszegel
- Kale jonker
- Wolfspoot
- Zwarte els

OVERIGE

- Eenkennige muskuskruidroest
- Elzenvlag
- Gele trilzwam
- Gewoon purper-schaaltje
- Groot dooiermos
- Nevelzwam
- Paarse schijnridderzwam
- Sinaasappelkorst
- Stoeprandvinger-mos
- Vals dooiermos

Patrijs
(G.J. Assink)

Gewone grootoorvleermuis (iStock)

Adderwortel (iStock)

BEN JE BENIEUWD WAT ER OP DIT MOMENT AAN SOORTEN WORDT GEZIEN?

Neem eens een kijkje op waarneming.nl. Hier vullen vrijwilligers hun waargenomen soorten in. Steeds meer mensen voeren in wat ze hebben gezien. Op die manier leren we welke soorten voor kunnen komen. Deze kennis vormt een basis voor bescherming van biodiversiteit. Wil je zelf een bijdrage leveren of soorten leren kennen? Dan is er een app voor op je telefoon die aan de hand van foto's kan herkennen welke soort je hebt gezien. Kijk op ObsIdentify.

'AMBASSADEUR' VAN DIT DEELGEBIED IS DE GEWONE GROOTOORVLEERMUIS

De 'ambassadeur' van het gebied is de gewone grootoorvleermuis. Deze soort is gekozen als vertegenwoordiger, omdat in dit deelgebied kansen voor verbetering van het leefgebied zijn. Net als alle andere soorten heeft de gewone grootoorvleermuis behoefte aan voedsel, verbindingen en verblijfplaatsen. Als het goed gaat met de ambassadeur kunnen veel andere soorten meeliften op zijn succes.

VOORWAARDE & VERBETERMAATREGEL VOOR DE AMBASSADEUR

Verbinding: In de schemering en nacht gaat de gewone grootoorvleermuis op zoek naar voedsel, vaak langs lijnvormige landschapselementen zoals houtwallen, bomenrijen en bosranden. Door het behouden en aanleggen van donkere verbindingroutes en het beperken van verlichting bij wegen en paden, kunnen gewone grootoorvleermuizen zich veilig verplaatsen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden.

Verblijfplaats: De gewone grootoorvleermuis verblijft in holle bomen, spleten in gebouwen, spouwmuren en op rustige zolders van woningen en schuren. Door het behouden van oude bomen, het creëren van rustige en donkere verblijfplaatsen in gebouwen en het aanplanten van heggen en houtwallen ontstaat meer beschutting rondom verblijfslocaties. Hierdoor kunnen gewone grootoorvleermuizen zich veilig verplaatsen tussen hun verblijfplaatsen en foerageergebieden. Ook dragen kleinschalige bosranden en structuurrijke overgangen bij aan een geschikt leefgebied.

Voedsel: De gewone grootoorvleermuis eet voornamelijk nachttactieve insecten zoals motten, muggen en kevers. Door het creëren van structuurrijke en insectrijke gebieden, zoals bloemrijke graslanden, bosranden en waterrijke zones, ontstaat een geschikt foerageergebied voor gewone grootoorvleermuizen. Het beperken van kunstmatige verlichting draagt daarnaast bij aan een groter aanbod van nachttactieve insecten en maakt het makkelijker voor vleermuizen om voedsel te vinden.

VERBETERMAATREGELEN

HUIDIGE SITUATIE	GEWENSTE SITUATIE	HOE GEWENSTE SITUATIE BEREIKEN?	
		GEMEENTE	INWONERS
Half open agrarisch landschap.	Wijstherstel, vernatten waar het kan.	Aanplanten van lijnvormige landschapselementen zoals lanen en houdsingels als verbinding voor de gewone grootoorvleermuis.	Aanleggen van kruidenrijk grasland als foerageergebied voor de gewone grootoorvleermuis.
Boerderijen en veel verharde wegen.	Een volledig natuur- en waterdooradering van het landschap met kleinere agrarische percelen verbinden met omliggende natuurgebieden.	Meer waterpartijen aanleggen met natuurlijke oevers.	Gebruik geen gif.
Relatief eenvormige boomstructuur (eikenlanen).	Meer verschillende boomsoorten en structuur in laanbeplanting en waar plek is struiken/struweel.	Sloten ondieper maken of dempen waar het kan.	Aanplanten van lijnvormige groenelementen zoals lanen langs de oprit en hoge tuinhagen als navigatielijnen en fourageergebied voor de gewone grootoorvleermuis.
Relatief weinig variatie in soorten en structuur in bermen.	Gevarieerde bermen in soorten en structuur.	Gebruik geen gif.	Meer waterpartijen aanleggen met natuurlijke oevers.
		Invoeren van een gefaseerd maaibeleid bij bermen en oevers (steeds een ander deel maaien).	Rommelhoekjes laten ontstaan, dit biedt voordelen voor onder andere jagende uilen.
			Maak bloemrijke graslanden of akkerranden.

Das (E. Witter)